

**UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
FACULTATEA DE ECONOMIE ȘI ADMINISTRAREA AFACERILOR
ȘCOALA DOCTORALĂ ÎN ȘTIINȚE ECONOMICE
Domeniul CONTABILITATE**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

**CONTABILITATEA CHELTUIELILOR ȘI VENITURILOR
ÎNTRERINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII**

Doctorand: Silvia Simionescu (Bușe)
Conducător științific: Constanța IACOB

Întreprinderile mici și mijlocii au jucat dintotdeauna un rol deosebit în viața economică și socială a oricărei țări, aflându-se la baza dezvoltării economiei.

Din punct de vedere al rigorilor elaborării unei astfel de lucrări structura tezei conține introducere, cinci capitole, concluzii, anexe și bibliografie.

Conținutul celor cinci capitole și ordinea lor au fost alese astfel încât să se respecte atât principiile de rigurozitate științifică, de coerență, de consistență și de conținut a lucrării, de sistematizare, cât și pe cele psihopedagogice, legate de accesibilitatea informației, de coerența dintre idei și de complexitatea crescândă a acestora.

Scopul tezei s-a îndreptat spre îmbinarea laturii pur teoretice cu una aplicativă, instrumentalistă a cheltuielilor și veniturilor cu caracter general, dar și particular, de oferire a unui model de acest gen, prin studii de caz distincte la nivelul IMM.

Primul capitol, intitulat **Convergențe și divergențe în abordarea IMM** propune o analiză detaliată și argumentată a controverselor manifestate privind clarificarea conceptului de întreprindere mică și mijlocie, a poziției și rolului IMM în UE și în economia românească, a posibilităților de delimitare a sectorului IMM ca obiect al cercetării științifice specifice, precum și a transparenței informației între necesitate și realitate în cadrul sectorului IMM.

Diferite organisme naționale și internaționale au propria viziune cu privire la identificarea întreprinderilor mici și mijlocii ceea ce conturează în opinia multor autori că nu există o definiție unanim recunoscută a IMM.

Din analiza diverselor publicații, ne exprimăm opinia că, pentru a fi considerată mică sau mijlocie, o afacere trebuie să îndeplinească următoarele condiții :

- dimensiunea afacerii: cifră de afaceri, capital social, numărul de personal, profitul, (cel mai important/frecvent criteriu utilizat fiind cel al numărului de personal);
- unitatea de conducere: Confederația generală a Întreprinderilor mici și mijlocii, afirmă ca IMM este o întreprindere stăpânită și condusă de o singură persoană.

Definirea IMM la nivel european este ușurată mult de faptul că legislația Uniunii Europene în materie de întreprinderi mici și mijlocii este aceeași pentru toate statele membre.

În concordanță cu noua definiție, o întreprindere este „orice entitate angajată într-o activitate economică, indiferent de forma sa legală”. Așadar, după opinia noastră, factorul determinant în definirea IMM este activitatea economică și nu forma legală.

Analiza situației întreprinderilor mici și mijlocii din țările membre ale Uniunii Europene, scoate în evidență faptul că, dacă se ia în calcul ponderea fiecărui tip de întreprindere (microîntreprindere, întreprinderi mici și mijlocii, întreprinderi mari) în totalul populației ocupate, clasa dominantă în Uniunea Europeană o reprezintă microîntreprinderile, predominante fiind activitățile comerciale.

Analizând caracteristicile economiei României, conform datelor oferite de INS și EUROSTAT, IMM au devenit din ce în ce mai importante în societatea noastră, ca furnizori de oportunități de angajare și elemente cheie pentru bunăstarea comunităților locale și regionale jucând rolul de principal angajator și cel mai mare contribuitor la Produsul Intern Brut al țărilor din regiune. După un început timid, la începutul anilor '90, numărul acestora a crescut semnificativ de-a lungul anilor, atât dintr-o perspectivă strict statistic, dar și al diversificării tipurilor de activități derulate. Regiunea Sud-Vest Oltenia nu s-a constituit într-o excepție. Incluzând cinci județe (Olt, Dolj, Mehedinți, Vâlcea și Gorj), cu o populație de aproape 2 milioane de locuitori, și această zonă s-a înscris pe traiectul impus de noua dezvoltare economic-socială a României.

Deși IMM se confruntă cu dificultăți majore în contextul actual al crizei economice și financiare, rezultă că acestea se vor menține în prim-planul dezvoltării economice în perioada următoare reprezentând un domeniu specific al cercetării științifice.

IMM sunt un domeniu separat de cercetare având în vedere două argumente:

Argumente de ordin cantitativ - IMM formează o parte vitală și mare a economiei moderne.

Argumente de ordin calitativ - în ciuda caracterului de eterogenitate al sectorului IMM, acestea se diferențiază de firmele mari în multe privințe.

Delimitarea sectorului IMM ca obiect al cercetării științifice specifice se poate realiza având în vedere trei direcții, și anume :

- țeluri și strategii;
- cultura organizațională;
- relația cu mediul ambiant.

În concluzie, performanța organizațională este una dintre cele mai utilizate variabile de rezultat în zilele noastre, sunt utilizate numeroase

măsurile ale acesteia, existând o lipsă de consens cu privire la modurile de măsurare a performanței IMM

Cel de-al doilea capitol, **Abordări teoretico-metodologice privind cheltuielile și veniturile**, vine să examineze complexitatea problemelor privind contabilizarea veniturilor și cheltuielilor, precum și a direcțiilor de perfecționare a acesteia în conformitate cu cerințele internaționale și nivelul actual de dezvoltare economică a întreprinderilor autohtone.

Transparența informației între necesitate și realitate în cadrul sectorului IMM este determinată de : nevoile de informare financiară ale IMM sunt sensibil diferite de cele ale întreprinderilor mari, iar cauzele sunt multiple. În consecință, constrângerile și exigențele privind raportarea financiară asigurată de întreprinderile mari este firesc să fie altele decât cele ale IMM. Exigențele informaționale trebuie evaluate prin prisma raportului cost-beneficiu.

Modelul contabil românesc este un hibrid în raport cu reglementările contabile actuale (care reprezintă o combinație a normelor internaționale cu cele europene și cu practica contabilă IAS/IFRS corespunzătoare modelului imaginii fidele adoptat de IASB), nu corespunde întru totul României având în vedere că este bazat pe cutume, pe practici recunoscute, precum și pe o finanțare de pe piețele de capital.

În concluzie, ideea elaborării de norme contabile distincte pentru întreprinderile mici și mijlocii este, fără îndoială, benefică. Însă, așa cum am văzut, organismele de normalizare contabilă (internaționale și naționale) au viziuni diferite cu privire la câmpul de aplicare și conținutul acestor norme.

Sintetizând definițiile date conceptului de venituri și cheltuieli în Cadrul general al IASB, în Cadrul Standardului Internațional de Raportare Financiară IFRS, în opinia cercetătorilor americani, europeni și români, concluzionăm că acestea pot fi divizate în trei abordări distincte :

- abordări bazate pe modificarea (crșterea/descreșterea) capitalului propriu;
- abordări bazate pe modificarea (crșterea/descreșterea) activelor și datoriilor;
- abordări bazate pe efectul produs asupra activității.

În opinia noastră, în prima grupă de abordări, veniturile și cheltuielile trebuie să fie corelate nu cu mărimea totală a capitalului propriu al întreprinderii, ci doar cu o componentă a acestuia, și anume, cu rezultatul financiar net (profitul/pierderea) al perioadei de gestiune curentă ;

Abordările din a doua grupă au unele dezavantaje și nu pot fi aplicate direct la stabilirea componenței veniturilor și cheltuielilor, deoarece nu toate modificările activelor și datoriilor generează venituri și cheltuieli ;

A treia grupă de abordări este centrată pe efectul asupra activității întreprinderii.

Considerăm că astfel de abordări nu corespund în deplină măsură cerințelor economiei de piață și au o serie de neajunsuri, printre care, excluderea metodei determinării veniturilor și cheltuielilor pe stadii de finalizare a serviciilor, adică până la transmiterea bunurilor cumpărătorilor sau prestarea serviciilor către beneficiari.

Considerăm că, gruparea veniturilor și cheltuielilor după natura activității producătoare de rezultate, respectiv a cheltuielilor după natura

activității consumtoare de resurse și în cadrul acestora după felul rezultatelor, reprezintă cea mai importantă clasificare deoarece servește drept bază pentru determinarea indicatorilor aferenți situațiilor financiare de raportare.

Pentru reprezentarea veniturilor și cheltuielilor se pornește de la caracterul de proces al activităților producătoare de rezultate și consumatoare de resurse.

Considerăm că criteriile de recunoaștere a veniturilor și cheltuielilor trebuie să fie divizate în generale și specifice. Criteriile generale sunt unice și obligatorii pentru recunoașterea tuturor tipurilor de venituri și cheltuieli, iar criteriile specifice se aplică doar în cazul recunoașterii anumitor elemente de venituri și cheltuieli, context în care am formulat următoarele concluzii :

- respectând principiul *independenței exercițiului*, toate operațiile care determină venituri și cheltuieli sunt înregistrate în momentul generării sau angajării. În mod corespunzător se organizează o contabilitate *de angajament*. Aceasta presupune individualizarea și reflectarea veniturilor în momentul obținerii și realizării lor, iar a cheltuielilor în faza de angajare și consum;
- în concordanță cu principiul rezultatului este necesar să se delimiteze momentul în care veniturile se consideră realizate și cheltuielile consumate, iar pe aceasta bază imputarea costului atașat în vederea diminuării rezultatului net. În acest sens s-a creat principiul recunoașterii veniturilor realizate în momentul transferării dreptului de proprietate, deci al livrării sau facturării către client, iar pentru cheltuielile consumate în momentul utilizării resurselor;
- dacă veniturile nu sunt legate numai de vânzări (chirii, dobânzi de încasat) sunt considerate realizate în momentul constatării lor;
- pornind de la venitul realizat al exercițiului, în mod corespunzător se delimitează cheltuielile în calitatea lor de efort care au generat veniturile.

După opinia noastră, conceptele și principiile de recunoaștere contabilă a veniturilor și cheltuielilor trebuie să fie aplicate în mod complex și nu izolat unul față de altul.

Fiind strâns legată de recunoaștere, evaluarea, este tratată în mod diferit în reglementările contabile internaționale și naționale, precum și în literatura de specialitate, dar așa cum am subliniat în conținutul lucrării, este necesar să se aibă în vedere următoarele probleme:

- selectarea bazei de evaluare
- adoptarea conceptului de menținere a capitalului;
- stabilirea modelului contabil utilizat;
- modelul contabil utilizat;
- principiile contabile fundamentale.

Concluzionăm că evaluarea reprezintă un proces complex și dificil care necesită respectarea anumitor modele și reguli, veniturile și cheltuielile evaluate în contabilitate servind drept bază pentru determinarea rezultatului financiar și a celui fiscal.

În ceea ce privește rolul cheltuielilor și veniturilor în determinarea performanței financiare a întreprinderii remarcăm că, o întreprindere se

poate considera performanța când în același timp este eficientă și efecă în acest context se poate crea o definiție a performanței pornind de la următoarele elemente: a realiza ceva pentru un scop dat (a crea valoare); rezultatul (care poate fi definit în maniere diferite); potențialul de realizare (capacitatea creativă, fidelitatea clienților); compararea unui rezultat în raport cu referință (internă sau externă, aleasă sau impusă); competiția; judecata, comparația etc.

Pentru a măsura performanța unei întreprinderi este necesar să recurgem la o „viziune globală a interdependențelor între parametri interni și externi, cantitativi și calitativi, tehnici și umani, fizici și financiari ai gestiunii”.

Rezultatul global constituie o dimensiune a performanței financiare a întreprinderii, care se axează pe relația dintre veniturile totale și cheltuielile totale. Această relație are o determinare structurală și în consecință, trebuie analizată prin prisma activităților consumatoare de resurse și generatoare de rezultate.

Utilizatorii trebuie să apeleze la *performanța globală* a întreprinderii. Acesta constituie oglinda viitorului, „unde se află rezultatele” și a trecutului, „unde sunt problemele”.

În capitolul trei ***Tratamentul contabil privind cheltuielile la nivelul IMM-urilor*** ne exprimăm o serie de opinii asupra problemelor generate de contabilizarea cheltuielilor aferente activității de exploatare, a cheltuielilor financiare, cheltuielilor extraordinare și a cheltuielilor cu amortizările și ajustarea pentru depreciere sau pierdere de valoare.

Supunând atenției tratamentul contabil al cheltuielilor de la nivelul IMM-urilor, având în vedere nota comună care le apropie, am surprins o serie de aspecte care ridică anumite probleme și pentru a căror soluționare am încercat găsirea unor metode adecvate sau am efectuat anumite comentarii, dintre care selectăm următoarele:

- având în vedere avantajele și dezavantajele metodelor de evaluare a stocurilor scoase din gestiune, decizia de alegere a metodei de evaluare capătă o importanță deosebită în perioadele prelungite de creștere sau descreștere a prețurilor;
- am remarcat confuzia creată, din punct de vedere practic, sub aspectul reflectării în contul 605 „Cheltuieli privind energia și apă” a consumului de apă potabilă cumpărată de angajator pentru salariați în perioadele cu condiții meteorologice nefavorabile (temperatură mai mare de 37°C), sau sub formă de cheltuieli de protocol și care, în opinia noastră reprezintă o cheltuială cu protecția socială a salariaților prevăzută în OUG 99/2000 privind măsurile ce pot fi aplicate în perioadele cu temperaturi extreme pentru protecția persoanelor încadrate în muncă folosind contul 6458 „Alte cheltuieli privind asigurările și protecția socială”;
- chiar dacă sumele înregistrate în contul 609 „Reduceri comerciale primite” corectează cheltuielile înscrise în contul 121 „Profit și pierdere” deoarece rolul acestuia este acela de a corecta costul de achiziție, după opinia noastră, sumele primite drept reduceri comerciale ar trebui reflectate ca venit;
- reducerile comerciale nu trebuie confundate cu reducerile prețului de vânzare aferente mărfurilor în unitățile comerciale cu amănuntul unde

orice modificare a prețului presupune recalcularea marjei brute. În mod logic, reducerea prețului de vânzare nu poate fi mai mare decât adaosul comercial deoarece, acest aspect, presupune vânzarea stocului în cauză sub costul său de achiziție. În cazul în care apare acest aspect, considerăm că nu ne aflăm în fața corecției unei cheltuieli care a îndeplinit condițiile de recunoaștere motiv pentru care propunem utilizarea contului 6588 „Alte cheltuieli de exploatare”;

- valoarea realizabilă netă trebuie determinată având la bază condițiile existente la data încheierii bilanțului. Evaluarea, necesită exercitarea raționamentului profesional. Trebuie avute în vedere toate informațiile disponibile, inclusiv modificările ulterioare ale prețurilor de vânzare sau costurilor;
- recunoașterea cheltuielilor de reparații în contul de profit și pierdere depinde de circumstanțele care au fost luate în calcul la recunoașterea și evaluarea inițială a imobilizărilor corporale aferente;
- plățile și datoriile pentru locații, chirii sau redevențe, ce sunt ocazionate de activitatea entității, trebuie recunoscute în contul de profit și pierdere, de regulă, în mod linear pe parcursul derulării contractului, perioadă în care entitatea beneficiază de dreptul de folosință al diverselor bunuri, și valori, sau folosind o altă bază sistematică și reprezentativă pentru ritmul beneficiului utilizatorului;
- în ceea ce privește cheltuielile cu colaboratorii trebuie să se facă disjuncție între cheltuielile generate de cei care efectuează o prestație concretă și colaboratorii care au calitatea de membri ai consiliilor de administrație, comisiei de cenzori ș.a. Pe baza acestei disjuncții și din rațiuni bugetare, după opinia noastră, s-ar putea institui două analitice ale contului 621 „Cheltuielile cu colaboratorii”. Prima categorie să se încadreze, din punct de vedere al bugetului de venituri și cheltuieli, în rândul cheltuielilor materiale (prestații efectuate de terți), în timp ce a doua categorie să fie cuprinsă în fondul de salarii al entității;
- în ceea ce privește cheltuielile cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate, sub aspectul recunoașterii acestora, este de remarcat procedura diferențiată de lucru;
- ceea ce sesizăm în cazul contribuțiilor la schemele private de pensii este faptul că, pentru a fi deductibilă cheltuiala cu contribuțiile plătite de angajator (în limita a 400 euro/an fiscal), acestea trebuie incluse în veniturile salariale ale angajatului. Astfel, angajatul va plăti impozit pe venit inclusiv pe contribuția la fondul privat de pensii, cu alte cuvinte pe o cheltuială. La pensionare, va plăti din nou impozit pe venit pentru veniturile din pensii, fiind practic impozitat de două ori pe aceeași sumă;
- o problemă sensibilă o ridică primele reprezentând participarea personalului la profit și cheltuielile generate de remunerarea personalului în instrumente de capitaluri proprii, deoarece una din modificările intervenite în legislația contabilă este și cea referitoare la faptul că principiul prevalenței economicului asupra juridicului cere ca prezentarea valorilor din bilanț și din contul de profit și pierdere să

se facă ținând seama de fondul economic al tranzacției sau al operațiunii raportate și nu numai de forma juridică a acestora;

Cel de al patrulea capitol **Tratamentul contabil privind veniturile la nivelul IMM** pornește de la aforismul lui Heinrich Ghoeete care spunea: „Contabilitatea este una din sublimatele creații ale spiritului omenesc, pe care fiecare bun gospodar ar trebui s-o folosească în gospodărirea sa” deoarece numai gestionând corect o afacere, vom obține rezultatele așteptate, iar o gestionare corectă a afacerii poate fi făcută doar aplicând în practică cunoștințele din domeniul contabilității.

În mod similar, supunând atenției aspectul veniturilor de la nivelul IMM-urilor, având în vedere nota comună care le apropie, am surprins o serie de aspecte care ridică anumite probleme și pentru a căror soluționare am încercat găsirea unor metode adecvate sau am efectuat anumite comentarii, dintre care selectăm următoarele:

- ca și cheltuielile, veniturile sunt evidențiate în contabilitate în concordanță cu principiul contabilității de angajamente, conform căreia efectele tranzacțiilor și ale altor evenimente sunt recunoscute atunci când tranzacțiile și evenimentele se produc și sunt înregistrate în evidențele contabile și raportate în situațiile financiare ale perioadelor aferente;
- veniturile din vânzarea bunurilor nu pot fi recunoscute în cazul operațiunilor interne din cadrul întreprinderilor;
- cele mai multe IMM neavând organizată contabilitate de gestiune, reflectă mișcarea produselor finite la preț de producție (de livrare) aspect care nu permite determinarea marjei comerciale;
- în contabilitatea financiară nu se face o delimitare clară între produsele reziduale, delimitarea este evazivă și generalizată prin asimilare produselor;
- vânzările combinate sunt specifice acelor IMM care livrează bunuri ce necesită montaj (aparate de aer condiționat, centrale electrice etc.). În principiu, contabilitatea veniturilor din tranzacțiile combinate nu este o operație complicată, importantă este separarea veniturilor după natura acestora;
- tranzacțiile comerciale de bunuri cu livrare eșalonată apar în situațiile în care sunt necesare condiții speciale de transport și păstrare, cum ar fi: vânzarea carburanților și lubrifianților, substanțelor chimice, produselor vinicole în partide mari, produselor cerealiere etc. Considerăm oportună utilizarea contului extrabilanțier 8039 „Alte valori în afara bilanțului”. În acest fel, bunurile vândute (pentru care s-a transferat dreptul de proprietate) și nelivrate se pot înregistra distinct din punct de vedere gestionar, iar în contabilitate ele nu mai rămân evidențiate decât în conturi în afara bilanțului ;
- veniturile aferente costului producției în curs de execuție sunt venituri care nu generează încasări monetare într-o perioadă imediat următoare; fiind surse de îmbogățire virtuală pentru întreprindere, ele sunt evaluate, din rațiuni de prudență, la nivelul costurilor de producție. Având în vedere existența celor două tipuri de producție în curs de execuție, la începutul și sfârșitul perioadei, pentru separarea

cheltuielilor între cele două elemente este necesar să apelăm la metodele de evaluare a stocurilor, așa cum rezultă din IAS 2;

- analizând cu atenție conținutul economic al noțiunilor de despăgubiri, amenzi și penalități, precum și realitatea practicii economice, după opinia noastră trebuie să avem în vedere două aspecte, și anume: perioada din care provin operațiile economice cărora le sunt aferente eventualele despăgubiri, amenzi și penalități precum și natura relațiilor juridice care generează despăgubiri, amenzi și penalități;
- deși normalizatorul român reglementează conceptul de cesiune de creanță, sub aspectul reflectării în contabilitate funcția conturilor din Planul de conturi general nu oferă informația necesară evidențierii unor astfel de operații economice și asupra căreia ne-am expus un punct de vedere propriu.

Ultimul capitol, **Particularitățile cheltuielilor și veniturilor aferente unor domenii de activitate din sectorul IMM**, pornește de la ideea că modul de formare, structura și mărimea cheltuielilor și veniturilor depind în mare măsură de particularitățile tehnico-tehnologice și organizatorice, precum și de domeniul de activitate în care activează o întreprindere.

Deși există studii cu o contribuție esențială la clarificarea anumitor aspecte ale IMM în România, deși există reglementări contabile generale în domeniul veniturilor și cheltuielilor, totuși, față de nevoile practicii, acestea nu acoperă toată problematica. În acest context, am acordat o atenție separată unor entități cu activități specifice din sectorul IMM, cum ar fi: activitatea de leasing, activitatea de time-sharing, activitatea caselor de expediții și curierat, activitatea de transport rutier de marfă, precum și diverse aspecte ale activității turistice. În acest context, putem puncta unele observații și opinii pe care le-am exprimat, printre care:

- luând în considerare tratamentul juridic și contabil din diverse țări, observăm că există diferențieri atât de formă cât și de fond, în unele țări leasingul fiind mai bine reglementat față de alte țări. Mai mult, din discuțiile purtate cu practicienii din țara noastră, sesizăm că, o parte dintre aceștia, în mod eronat pun semnul egalității între leasing și vânzarea cu plata în rate datorită unor forme apropiate care există între ele. Menționăm că, nu putem fi de acord cu o astfel de opinie deoarece, atât sub aspect juridic, cât și sub aspect economic, nu se poate pune semnul egalității între vânzarea în sistem de leasing și vânzarea cu plata în rate;
- clasificarea leasingului trebuie efectuată la începutul contractului de leasing în conformitate cu principiul prevalenței economicului asupra juridicului, adică pornind mai curând de la conținutul tranzacției decât de la forma juridică a contractului de leasing deoarece, așa cum am sesizat în practica societăților care desfășoară activități de leasing, nu de puține ori, se confundă leasingul financiar cu cel operațional;
- având în vedere că societățile comerciale (cu excepția companiilor specializate în leasing) desfășoară și alte activități de producție sau comerciale, după părerea noastră, veniturile și cheltuielile ar trebui grupate în : venituri și cheltuieli din alte fapte economice; venituri și cheltuieli din operațiuni de leasing;

- din punct de vedere contabil, al particularităților veniturilor și cheltuielilor, activitatea de time-sharing se distinge prin faptul că firma de administrare preia în exploatare active contra unei taxe de administrare și care generează o serie de probleme contabile legate de aplicarea corectă a conceptului de „accruals” (contabilitate de angajamente) : firmei administrator nu îi aparțin costurile pe care le gestionează; taxa de administrare reprezintă un venit al firmei sau o decontare în numele clienților, când recunoaștem profitul, ținând cont atât de necesitatea acoperirii costurilor curente de întreținere, exploatare și reparații, cât și de cele sezoniere sau care au loc la intervale mari de timp (de exemplu, reparații capitale ale bunurilor imobile); un alt element fundamental al relației contractuale îl reprezintă corectitudinea întocmirii contractelor de utilități, care se încheie în mod normal în numele proprietarilor ce vor trebui să își asume eventualele întârzieri sau întreruperi în caz de neplată a facturilor. Rezultă așadar că, prin natura afacerii, recunoașterea venitului, respectiv al profitului se va face în momentul recunoașterii/apariției cheltuielii respective și nu invers, așa cum suntem obișnuiți prin aplicarea principiului conectării cheltuielilor la venituri și a principiului recunoașterii veniturilor, cât și prin prisma aplicării IAS 18 “Veniturile din activități ordinare”, precum și IAS 11 “Contactele de construcții”;
- considerăm că este necesar să se delimiteze poziția casei de expediție și să nu se mărească artificial veniturile și cheltuielile, astfel:
 - atunci când casa de expediție acționează ca intermediar în numele și în contul clientului, nu ar trebui să înregistreze factura de transport ca o cheltuială proprie deoarece este un simplu intermediar căruia i se cuvine doar comisionul de intermediere și pe care îl va factura clientului său pentru realizarea venitului activității desfășurate;
 - atunci când casa de expediție facturează „plăți în numele și contul clientului”, valoarea transportului trebuie să o reflecte ca o obligație datorată și numai comisionul ca un venit din activitate;
- serviciul de curierat (exclusiv poșta română) este destinat publicului și constă în colectarea, sortarea, transportul și livrarea la destinație a anumitor categorii de mărfuri. Din punct de vedere contabil, particularitățile cheltuielilor se regăsesc în legătură cu consumul de carburanți și lubrifianți, anvelopele și mentenanța mijloacelor de transport, asemeni altor entități care au ca obiect de activitate transportul de bunuri și personal; În ceea ce privește veniturile, remarcăm faptul că, activitatea de facturare-refacturare care intervine între expeditor și firma de curierat generează, pe de o parte, venituri și cheltuieli false deoarece, taxa de livrare nu este un venit propriu și nici o cheltuială proprie a expeditorului ea fiind suportată de destinatar, pe de altă parte, generează un sistem informațional greoi care presupune facturare și refacturare a aceleași valori; Argumentul adus este acela că actualul sistem de facturare reprezintă o modalitate asiguratorie că firma de curierat își va încasa valoarea prestațiilor

efectuate. Având în vedere existența contractului comercial încheiat între expeditor și firma de curierat, considerăm că aspectul de facturare și contabilizare poate fi simplificat;

- contabilitatea cheltuielilor aferente consumului de carburanți și lubrifianți este condiționată de componența, sursele de intrare și direcțiile de utilizare ale acestora. În conformitate cu Planul de conturi actual, pentru reflectarea informației privind existența și mișcarea carburanților, lubrifianților și lichidelor speciale este destinat subcontul 3022 „Combustibili” deschis în cadrul contului sintetic de gradul I „Materiale consumabile”. În opinia noastră, acest cont sintetic de gradul II poate fi aplicat doar la întreprinderile care dispun de mijloace de transport, dar a căror activitate de bază nu este reprezentată de prestarea serviciilor de transport. La întreprinderile de transport rutier de marfă, unde consumul de carburanți și lubrifianți este mare, considerăm că este necesar să fie deschise conturi analitice, pe feluri de combustibili. În opinia noastră, utilizarea contului 5328 nu este corectă, deoarece, prin esența lor economică, bunurile valorice pentru carburanți reprezintă în fapt stocuri materiale în curs de aprovizionare și, prin urmare, nu pot fi asimilate conturilor de trezorerie ;
- în opinia noastră, valoarea anvelopelor (exceptând cazurile în care schimbul are loc în cadrul reparațiilor capitale) ar trebui asimilate materialelor de folosință îndelungată ceea ce presupune înregistrarea acestora, în momentul dării în consum, drept cheltuieli efectuate în avans, de unde, pe bază de scadențar, să fie afectate cheltuielile corespunzător normativului de exploatare ceea ce ar avea drept avantaj respectarea recunoașterii veniturilor și cheltuielilor conform contabilității de angajamente;
- activitatea de mentenanță a mijloacelor de transport reprezintă o altă problemă specifică întreprinderilor de transport, generatoare de cheltuieli pentru acestea. Activitatea de mentenanță îmbracă două aspecte: mentenanța preventivă sistematică și mentenanța corectivă ; indiferent de tipul mentenanței, din punct de vedere contabil, cheltuielile ocazionate sunt recunoscute în momentul angajării lor, indiferent dacă au fost sau nu achitate, iar modul de contabilizare a acestora este dependent de executantul lucrărilor ;

Sub aspect contabil, recunoașterea veniturilor întreprinderilor de transport rutier de marfă are loc în momentul transferului de proprietate (emiterii facturii aferente prestației de servicii efectuate) și se reflectă în contabilitate în mod similar oricărui venit din prestări de servicii.

Făcând o analiză de ansamblu a activităților unităților de turism, putem desprinde unele caracteristici comune și influențele pe care acestea le au asupra contabilității veniturilor și cheltuielilor, astfel:

- toate serviciile prestate turistului (cazare, masă, transport, tratament, vizite) formează produsul turistic, care, din punct de vedere contabil, prezintă importanță în evidențierea veniturilor și cheltuielilor pe activități, pe tipuri și feluri de prestații turistice, oferind posibilitatea determinării și analizei acestora;
- serviciile prestate turistului formează acțiunea turistică care este încredințată unui agent de turism și pentru care poartă răspunderea

realizării ei în condiții de eficiență. În aceste condiții, agentul de turism mânuiește diverse valori, cum ar fi bani, bilete de călătorie, cecuri, pentru care devine debitor până în momentul justificării valorilor primite, moment care coincide cu încheierea acțiunii turistice. Drept consecință a unei astfel de caracteristici, deoarece agentul de turism reține documentele justificative, pe parcursul călătoriei, înregistrarea cheltuielilor în contabilitate are loc după încheierea acțiunii turistice;

- diversitatea mare a acțiunilor turistice impune urmărirea cheltuielilor fiecărei acțiuni prin intermediul evidențelor tehnico-operative;
- dată fiind durata relativ scurtă a acțiunilor turistice (se poate încheia în aceeași lună în care a fost lansată), cheltuielile și veniturile sunt aferente aceleași perioade de gestiune ceea ce facilitează stabilirea cu ușurință a rezultatului și a eficienței economice aferente fiecărei acțiuni turistice. Dacă acțiunile turistice sunt în curs de execuție la sfârșitul perioadelor de gestiune (de exemplu, o lună), ele nu se înregistrează pe cheltuieli deoarece documentele se află la agentul de turism, iar dacă s-au efectuat deja anumite plăți, acestea se vor înregistra sub forma cheltuielilor înregistrate în avans;
- unele activități turistice practică măsuri asiguratorii stipulate în contractele încheiate cu partenerii, precum și încasarea anticipată a prestațiilor turistice, deoarece orice neutilizare a capacității bazei tehnice are efecte negative asupra eficienței economice. Din motivul enunțat, valoarea efectivă a prestațiilor poate să difere de cea încasată anticipat sau acțiunea turistică să nu aibă loc, ceea ce conduce la reflectarea în contabilitate a încasărilor și veniturilor după încheierea acțiunii turistice;
- condițiile de angajare a prestațiilor turistice determină modul de decontare a serviciilor și de evidențiere în contabilitate a veniturilor și cheltuielilor. Astfel, decontarea în turismul organizat se face între unitățile contractante prin intermediul băncilor, iar în turismul neorganizat are loc încasarea anticipată de la turiști, urmând să se regularizeze sumele încasate;
- participarea mai multor unități de turism la realizarea unei acțiuni turistice face ca una dintre ele să îndeplinească rolul de unitate organizatoare, iar celelalte, de unități prestatoare. Acest lucru determină evidențierea veniturilor și cheltuielilor activității de turism numai în contabilitatea unității organizatoare și recuperarea prețului serviciilor turistice de către unitățile prestatoare, de la cea organizatoare.

În cadrul activităților de turism, în ceea ce privește producția, există o notă comună în modul de evaluare a stocurilor de produse finite în sensul că, în componența costurilor se cuprinde numai valoarea consumurilor de materii prime și materiale, fără a se cuprinde manopera și cheltuielile de regie de a căror mărime se ține cont la formarea prețurilor. Prin urmare, în lipsa contabilității de gestiune, nu putem vorbi de o evaluare la cost de producție ci la un cost direct al materiei prime, cu efect nefavorabil asupra posibilității de judecare a performanței economice a entităților în cauză.

Fără a avea pretenția unei tratări exhaustive a fondului problemei aduse în discuție, considerăm că cel mai mare pericol pentru afacerile IMM

în perioade de criza îl reprezintă dezechilibrul major dintre cheltuieli și venituri, care necesită acoperirea deficitului din surse externe.

Circumstanțele expuse mai sus condiționează necesitatea examinării complexe a problemelor privind contabilizarea veniturilor și cheltuielilor și a perfecționării acestora în conformitate cu cerințele internaționale și nivelul actual de dezvoltare economică a întreprinderilor autohtone.